

Predmet C-308/23

Dopuna zahtjeva za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

1. kolovoza 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Landgericht Duisburg (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

21. srpnja 2023.

Tužitelj:

YV

Tuženik:

Mercedes-Benz Group AG

[*omissis*]

**LANDGERICHT DUISBURG
(ZEMALJSKI SUD U DUISBOURGU, Njemačka)**

RJEŠENJE *

u sporu između

YV [*omissis*]

– tužitelja –

[*omissis*]

i

Mercedes-Benz Group AG, prije Daimler AG, [*omissis*] Stuttgart.

* Nap. prev.: četiri dopune koje je Landgericht Duisburg (Zemaljski sud Duisburgu) podnio uz zahtjeve za prethodnu odluku C-251/23, C-308/23, C-371/23 i C-478/23 četirima rješenjima od 21. srpnja 2023. u biti su istovjetne.

– tuženika –

[*omissis*]

Prvo građansko vijeće Landgerichta Duisburg (Zemaljski sud u Duisbourgu)
[orig. str. 2.]

[*omissis*]

odlučilo je:

21. srpnja 2023.

Radi dopune rješenja od 26. travnja 2023. potrebno je od Suda Europske unije zatražiti da prethodnom odlukom, koja je već zatražena rješenjem od 26. travnja 2023., odgovori i na sljedeća dodatna pitanja u skladu s člankom 267. UFEU-a:

10. Je li svrha odredbi Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007., osobito njezina članka 18. stavka 1. i članka 3. točke 36., također posebna zaštita pojedinačnog kupca vozila od kupnje vozila koje ne udovoljava zahtjevima prava Europske unije, a koju on ne bi izvršio znajući da vozilo ne udovoljava zahtjevima prava Europske unije jer to ne bi bilo u skladu s njegovom voljom?
11. Neovisno o odgovoru na prethodno pitanje, u slučaju da proizvođač vozila prekrši odredbe Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. ili odredbe nacionalnog prava koje su na temelju njih donesene, posebice ako proizvođač vozila prekrši zabranu izdavanja netočnog certifikata o sukladnosti, mora li u skladu s pravom Europske unije proizvođač uvijek ili, barem, u određenim slučajevima, biti dužan od kupca u potpunosti otkloniti posljedice kupnje vozila koje ne udovoljava zahtjevima prava Europske unije, a koja se temelji na toj povredi, dakle ako potonji to traži, nadoknaditi mu troškove kupnje vozila, ovisno o slučaju uz prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju te uzimajući u obzir vrijednost eventualnih drugih koristi koje je kupac stekao kupnjom vozila? Ako to vrijedi samo u određenim slučajevima, u kojim? **[orig. str. 3.]**
12. U slučaju niječnog odgovora na 11. pitanje ili potvrdnog odgovora u određenim slučajevima: je li ograničavanje prava kupca vozila koje nije u skladu sa zahtjevima prava Europske unije u pogledu njegovih emisija ispušnih plinova i/ili karakteristika njegova sustava kontrole emisija na naknadu štete na iznos za koji je kupac, s obzirom na rizike povezane sa zabranjenim poremećajnim uređajem, preskupo kupio vozilo uvijek u skladu sa zahtjevima prava Europske unije ako je proizvođač samo zbog nepažnje izdao netočan certifikat o sukladnosti vozila iz kojeg proizlazi da je ono u trenutku proizvodnje bilo u skladu

sa svim regulatornim aktima? Ako to nije uvijek slučaj, u kojim slučajevima to ne vrijedi?

13. U slučaju potvrdnog odgovora na 12. pitanje: je li ograničavanje prava kupca vozila koje nije u skladu sa zahtjevima prava Europske unije u pogledu njegovih emisija ispušnih plinova i/ili karakteristika njegova sustava kontrole emisija na naknadu štete na iznos za koji je kupac, s obzirom na rizike povezane sa zabranjenim poremećajnim uređajem, preskupo kupio vozilo, ali koji ne može biti veći od 15 % kupovne cijene, uvijek u skladu sa zahtjevima prava Europske unije ako je proizvođač samo zbog nepažnje izdao netočan certifikat o sukladnosti vozila iz kojeg proizlazi da je ono u trenutku proizvodnje bilo u skladu sa svim regulatornim aktima? Ako to nije uvijek slučaj, u kojim slučajevima to ne vrijedi?

I.

Činjenice na kojima se temelji predmetni spor proizlaze, u dijelu relevantnom za zatraženu prethodnu odluku, iz rješenja vijeća ovog suda od 26. travnja 2023., koje je navedeno u izreci ovog rješenja, i, osim toga, iz spisa Landgerichta Duisburg (Zemaljski sud u Duisburgu) pod brojem 1 O 223/20, koji je već dostavljen Sudu Europske unije (predmet C-308/23). **[orig. str. 4.]**

II.

Prethodna pitanja iz navedenog rješenja dopunjuju se 10. i 11. pitanjem povodom razmatranja Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud, Njemačka) iz njegovih presuda od 26. lipnja 2023. (predmeti Via ZR 335/21, Via ZR 533/21 i Via ZR 1031/22), koje su donesene na temelju presude Suda Europske unije od 21. ožujka 2023. (predmet C-100/21).

1.

Kao što to proizlazi iz prethodno navedenog rješenja od 26. travnja 2023., ovo vijeće je zaključilo da je Direktivom 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. predviđena zabrana izdavanja netočnog certifikata o sukladnosti vozila za koje se mora izdati certifikat o sukladnosti u skladu s člankom 18. stavkom 1. i člankom 3. točkom 36. navedene direktive, što također odgovara tumačenju Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) (vidjeti, među ostalim, presudu od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, t. 23.), te je na temelju prethodno navedene presude Suda Europske unije od 21. ožujka 2023. također zaključilo da bi ta zabrana trebala služiti i zaštititi pojedinačnih kupaca vozila od kupnje vozila koje ne udovoljava zahtjevima prava Europske unije.

Međutim, povodom razmatranja Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) u trima prethodno navedenim presudama postavlja se nakon ponovnog detaljnijeg ispitivanja pitanje je li svrha odredbi Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007., osobito zabrane izdavanja netočnog certifikata o

sukladnosti vozila, također posebna zaštita pojedinačnog kupca vozila upravo od kupnje vozila koje ne udovoljava zahtjevima prava Europske unije, a koju on ne bi htio, pa prema tome ni izvršio da je bio upoznat sa stvarnim okolnostima, dakle i njegove ekonomske autonomije, a osobito njegova interesa da ga se ne navede na preuzimanje neželjene obveze.

Ako je to slučaj, tužitelj ima pravo na naknadu kupovne cijene, koju zahtijeva u predmetnom sporu, uz prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju **[orig. str. 5.]** te oduzimajući vrijednost koristi koje je stekao kupnjom vozila u skladu s člankom 823. stavkom 2. BGB-a u vezi s člankom 6. stavkom 1. EG-FGV-a, donesenim na temelju Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007., a ako to nije slučaj, isključivo ako, barem u predmetnom slučaju, valja odgovoriti potvrdno na 11. pitanje postavljeno u izreci ovog rješenja ili ako bi se, što se prema trenutačnom stanju postupka ne čini vjerojatnim u predmetnom slučaju, utvrdilo da je tuženik namjerno tužitelju prouzročio štetu u suprotnosti s prihvaćenim moralnim načelima (u potonjem je slučaju Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) priznao slično pravo, vidjeti, primjerice, presudu od 25. svibnja 2020., predmet VI ZR 252/19).

Pravo na koje se tužitelj poziva temelji se na članku 823. stavku 2. BGB-a ako se odredbama Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. te, posljedično, odredbama nacionalnog prava koje su donesene na temelju te direktive, to jest u predmetnom slučaju člankom 6. stavkom 1. EG-FGV-a, također treba posebno zaštititi pojedinačnog kupca vozila upravo od kupnje vozila koje ne udovoljava zahtjevima prava Europske unije, a koju on ne bi htio, pa prema tome ni izvršio da je bio upoznat sa stvarnim okolnostima, odnosno drugim riječima ako se odredbama Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. te, posljedično, odredbama nacionalnog prava koje su donesene na temelju te direktive također treba zaštititi upravo opću slobodu djelovanja i, kao njezinu posljedicu, ekonomsku autonomiju kupca, odnosno tužitelja u ovom predmetu, dakle njegov interes da ga se ne navede na preuzimanje neželjene obveze, i to na način da iz izdavanja netočnog certifikata o sukladnosti, ovisno o slučaju i zbog nepažnje, proizlazi pravo kupca, koje se temelji na pravnim posljedicama protupravnog postupanja, da od proizvođača zahtijeva naknadu troškova kupnje, osobito kupovne cijene plaćene prodavatelju (vidjeti, među ostalim, presudu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, osobito t. 20. i 23.). Naime, u tom je slučaju neželjena štetna kupnja vozila već sama po sebi obuhvaćena područjem zaštite povrijeđenog zakona, odnosno područjem koje je povrijeđenim zakonom predviđeno za zaštitu kupaca. To je prema mišljenju Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) pretpostavka da od proizvođača vozila zahtijeva da od njega otkloni posljedice kupnje vozila na način da se sa stajališta kupca, odnosno u ovom predmetu tužitelja, u potpunosti poništi u skladu s člankom 823. stavkom 2. BGB-a (vidjeti, među ostalim, presudu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, osobito t. 20.). **[orig. str. 6.]**

Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) i dalje smatra da ne postoji takva zaštitna svrha odredbi Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. te odredbi njemačkog prava koje su donesene na temelju te direktive (vidjeti osobito presudu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, t. 19. te 24. i sljedeće). Pravom Unije štiti se prema njegovu mišljenju isključivo interes da se sklapanjem ugovora o kupnji motornog vozila ne pretrpi stvarni gubitak u smislu teorije o razlici zbog toga što je proizvođač vozila povrijedio europske propise o ispušnim plinovima (prethodno navedena presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), t. 32.). Međutim, Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) smatra da zaštitom predviđenom pravom Unije nije obuhvaćen interes kupca da se ugovor raskine (prethodno navedena presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), t. 19.).

Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) zato kupcu vozila ne priznaje pravo na naknadu troškova kupnje vozila, ovisno o slučaju uz prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju te uzimajući u obzir vrijednost eventualnih drugih koristi koje je kupac stekao kupnjom vozila, isključivo na temelju povrede odredbi navedene direktive u vezi s člankom 6. i člankom 27. stavkom 1. EG-FGV-a te člankom 823. stavkom 2. BGB-a, kako to traži tužitelj u ovom predmetu (stranica 2. tužbe od 18. kolovoza 2020., list 2. spisa, stranica 1. podneska od 23. svibnja 2022., list 729. spisa, stranica 1. i sljedeća zapisnika o sjednici od 17. veljače 2023., list 820/124. i sljedeći spisa), nego samo pravo na naknadu štete na temelju razlike koju treba utvrditi usporedbom između, s jedne strane, imovinske situacije koja proizlazi iz događaja za koji se odgovara i, s druge strane, imovinske situacije koja bi postojala da se taj događaj nije dogodio (vidjeti osobito presudu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, t. 40.).

Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) zato smatra da se isključivo na temelju povrede odredbi navedene direktive u vezi s člankom 6. i člankom 27. stavkom 1. EG-FGV-a te člankom 823. stavkom 2. BGB-a može, kao naknada štete, zahtijevati - samo - iznos za koji je kupac, uzimajući u obzir rizike povezane sa zabranjenim poremećajnim uređajem, preskupo kupio predmet kupnje (presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, t. 40), pri čemu je to pravo ograničeno na najmanje 5 %, a najviše 15 % kupovne cijene (prethodno navedena presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), t. 73. i 75.).

U tom pogledu Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) navodi da je pravna situacija prema europskom pravu pojašnjena presudom Suda Europske unije od 21. ožujka 2023. (predmet C-100/21) na način da se [**orig. str. 7.**]

pravom Europske unije ne zahtijeva da se smatra da kupac motornog vozila sa zabranjenim poremećajnim uređajem nije sklopio kupoprodajni ugovor, odnosno da se interes za raskid kupoprodajnog ugovora obuhvati materijalnim područjem zaštite iz članka 6. stavka 1. i članka 27. stavka 1. EG-FGV-a (presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, t. 23.).

Međutim, ovo vijeće smatra da se u prethodno navedenoj presudi Suda Europske unije od 21. ožujka 2023. ne navodi treba li se odredbama Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. također štiti pojedinačnog kupca posebno od kupnje vozila koje ne udovoljava zahtjevima prava Europske unije, a koju on ne bi htio, pa prema tome ni izvršio da je bio upoznat sa stvarnim okolnostima, dakle u tom smislu i njegovu slobodu izbora te zahtijeva li se već zbog toga njima da mu se u slučaju da proizvođač prekrši odredbe navedene direktive i odredbe nacionalnog prava koje su na temelju nje donesene, posebice zabranu izdavanja netočnog certifikata o sukladnosti, prizna pravo da proizvođača zahtijeva da od njega u potpunosti otkloni posljedice ugovora koji se temelji na toj povredi, dakle ako to traži, da mu nadoknadi troškove kupnje vozila, ovisno o slučaju uz prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju te uzimajući u obzir vrijednost eventualnih drugih koristi koje je kupac stekao kupnjom vozila, kao što to traži tužitelj u predmetnom sporu.

Stoga ovo vijeće smatra da je na temelju članka 267. UFEU-a Sudu Europske unije potrebno uputiti i 10. pitanje navedeno u izreci ovog rješenja, pozivajući ga da na njega odgovori.

2.

Neovisno o prethodno navedenom, ovo vijeće ne isključuje ni to da pravo Europske unije, osobito načelo djelotvornosti navedeno u presudi Suda od 21. ožujka 2023. (t. 93.), nalaže da se kupcu vozila, odnosno u ovom predmetu tužitelju, u slučaju kada proizvođač, odnosno u ovom predmetu tuženik, izda certifikat o sukladnosti kojim se netočno potvrđuje sukladnost vozila sa svim pravnim aktima u trenutku njegove proizvodnje, dodijeli pravo na naknadu troškova kupnje vozila, uz prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju **[orig. str. 8.]** te uzimajući u obzir vrijednost eventualnih koristi koje je kupac imao od vozila.

Nasuprot tomu, u takvom slučaju moguće je i samo pravo na povrat iznosa smanjenja imovine kupca, pri čemu kupac mora primiti samo novčani iznos i zadržati vozilo. Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) priznaje kupcu isključivo takvo pravo ako proizvođač nije djelovao namjerno i namjerno prouzročio štetu kupcu ili ga čak prevario u suprotnosti s prihvaćenim moralnim načelima, čiji iznos usto ograničava (podrobnije u presudi Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21).

Međutim, ovo vijeće smatra da je u svakom slučaju moguće da se pravom Europske unije, osobito s obzirom na načelo djelotvornosti, zahtijeva da se tužitelju, čak i ako se interes zaštićen pravom Europske unije sastoji samo od toga da se sklapanjem ugovora o kupnji motornog vozila ne pretrpi stvarni gubitak zbog toga što je proizvođač vozila povrijedio europske propise o ispušnim plinovima, dodijeli pravo da od proizvođača zahtijeva da ga u potpunosti oslobodi od kupnje vozila, dakle da mu nadoknadi troškove kupnje vozila, ovisno o slučaju uz prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju te uzimajući u obzir vrijednost drugih koristi koje je kupac imao od vozila. Tim više smatra da je to moguće ako odredbe Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. imaju za cilj upravo zaštititi slobodu izbora pojedinačnog kupca vozila u smislu navedenom u točki 1. ovog rješenja.

Pravo s takvim sadržajem u konačnici se može jednostavno i u svakom slučaju prilično precizno utvrditi, u pravilu bez pribavljanja vještačenja čak ni u pogledu njegova iznosa; treba procijeniti samo očekivanu ukupnu kilometražu koja se uzima u obzir pri izračunu naknade za koristi, što ne podrazumijeva veće poteškoće. Njime se kupcu pruža široka zaštita od nedostataka vozila jer se svi njegovi nedostaci nadoknađuju.

Ovo vijeće ne može utvrditi postojanje neprimjerenosti ili neproporcionalnosti „sankcije” koja proizlazi iz takvog prava na naknadu štete jer proizvođač vozila mora kupcu nadoknaditi samo nedostatke, dok zauzvrat dobiva koristi koje je kupac imao od kupnje vozila, bilo u obliku prijenosa vlasništva nad vozilom i njegove predaje ili uzimanjem u obzir vrijednosti drugih **[orig. str. 9.]** stečenih koristi. U tom slučaju on može, ako je tehnički moguće, dovesti vozilo u pravilno stanje, ponovno ga prodati i tako smanjiti njegov gubitak koji je posljedica povrede prava.

Nasuprot tomu, pravo na povrat samo iznosa razlike u imovini koja proizlazi iz ekonomski nepovoljne kupnje vozila koja nije u skladu sa zahtjevima prava Europske unije nepovoljno je za kupca vozila. To osobito vrijedi ako se kao naknadu štete može zahtijevati samo iznos za koji je kupac, uzimajući u obzir rizike povezane sa zabranjenim poremećajnim uređajem, preskupo kupio vozilo (vidjeti presudu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, t. 40.).

Sam potonji iznos ne može se, osobito u slučaju nesigurnosti u pogledu budućeg isključenja vozila iz prometa zbog njegove neusklađenosti sa zahtjevima prava Europske unije, baš jednostavno utvrditi, a zapravo ni bez skupog vještačenja, barem ne u slučaju kada je sporan iznos razlike u imovini. Ako se, kao što to smatra Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) (presuda od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, t. 42. i 76.) za izračun razlike imovine uzima u obzir isključivo trenutak sklapanja ugovora, uvijek postoji neizvjesnost hoće li se vozilo u budućnosti isključiti iz prometa, gledajući s obzirom na datum relevantan za izračun štete. Međutim, takva neizvjesnost i dalje može postojati i na dan posljednje rasprave o činjenicama. Ona stoga može utjecati na procjenu štete, čak

i ako se, u suprotnosti od sudske prakse Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), za procjenu štete uzima u obzir datum posljednje rasprave.

To izaziva dvojbe o tome onemogućava li se ili pretjerano otežava, u suprotnosti s pravom Europske unije, kupcu vozila koje nije u skladu sa zahtjevima prava Europske unije u pogledu njegovih emisija ispušnih plinova i/ili njegova sustava kontrole emisija ograničavanjem njegova prava prema proizvođaču vozila koji je povrijedio odredbe Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. na naknadu za smanjenje njegove imovine zbog kupnje vozila, čiji iznos treba utvrditi, da primi primjerenu naknadu pretrpljene štete (vidjeti presudu Suda Europske unije od 21. ožujka 2023., predmet C-100/21, t. 93.). **[orig. str. 10.]**

S obzirom na navedeno, gotovo da ne postoje referentni elementi kojima se omogućuje utvrđivanje iznosa takvog prava na naknadu štete. Naime, gotovo je nemoguće pouzdano utvrditi razliku u imovini jer nisu jasne buduće okolnosti, to jest način postupanja tijela i nove tehničke mogućnosti uklanjanja zabranjenih sklopova ili regulatora koji eventualno (još) postoje te negativnih učinaka promjene konfiguracije upravljačkog sustava vozila. To osobito vrijedi ako u skladu s navodima Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) u njegovoj presudi od 26. lipnja 2023. (predmet Via ZR 335/21, t. 42. i 76.) treba za izračun razlike u imovini koju treba nadoknaditi uzeti u obzir isključivo trenutak sklapanja ugovora, ali i ako se u tom pogledu uzme u obzir trenutak posljednje rasprave o činjenicama, sve su neizvjesne buduće okolnosti koje se odnose na predmetno vozilo jer, primjerice, još uvijek nije jasno hoće li se naložiti njegovo isključivanje iz prometa ili će biti potrebne nekakve tehničke mjere, koje mogu biti povezane s drugim poteškoćama.

Suprotno onomu što bez dodatnog obrazloženja navodi Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) (prethodno navedena presuda, t. 78.), bez vještačenja se gotovo ne može utvrditi iznos razlike u imovini u slučaju osporavanja, a nesigurnosti koje se manje ili više mogu otkloniti isključivo procjenom štete, gotovo se ne mogu izbjeći ni nakon pribavljanja vještačenja. U svakom slučaju, sudac pred kojim se vodi postupak, zasigurno kao ni većina njegovih kolega, nema stručno znanje kako bi prema kriterijima koje je utvrdio Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) (prethodno navedena presuda, t. 76.) barem približno objektivno procijenio „štetu na temelju razlike”. On nije tehničar niti je upućen u praksu homologacijskih tijela, tako da na temelju vlastita stručnog znanja ne može s obzirom na okolnosti pojedinačnog slučaja, a osobito ne s obzirom na trenutak sklapanja ugovora, pravilno ocijeniti kriterije koje Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) (prethodno navedena presuda, t. 76.) smatra mjerodavnima, odnosno nedostatke povezane s uporabom zabranjenog poremećajnog uređaja, osobito rizik od upravnih akata, opseg mogućih operativnih ograničenja i vjerojatnost nastanka takvih ograničenja. To je osobito slučaj ako su sporne tehničke činjenice na kojima se temelji procjena štete. *[omissis]* **[orig. str. 11.]**

Sudac pojedinac kao ni vijeće u kolegijalnom sastavu ne mogu, s obzirom na to da bez vještaka nemaju vlastito stručno znanje, ocijeniti ni ozbiljnost konkretne povrede prava, na kojoj se temelji odgovornost, s obzirom na cilj koji je pravom Unije utvrđen u pogledu poštovanja određenih graničnih vrijednosti emisija, a koju Bundesgerichtshof (Savezni upravni sud) (prethodno navedena presuda, t. 77.) smatra relevantnom za ocjenu zahtjeva za naknadu štete. Naime, bez skupog savjetovanja s vještacima, koje se temelji na mjerenjima, ovo vijeće ne može ni približno utvrditi ili, barem, procijeniti vrijednosti emisija koje vozilo ima zbog povrede prava ni one koje bi imalo bez povrede prava.

Osim toga, otegotno je i to što se često, a tako i u predmetnom slučaju (pojednosti na stranici 31. tužbe, list 32. spisa) navode štetni učinci promjene konfiguracije upravljačkog sustava vozila kojom podnositelj zahtjeva uklanja neusklađenost vozila sa zakonom, što proizvođači automobila naknadno u pravilu osporavaju, pa tako i u ovom postupku tuženik tvrdi da vozilo nije izgubilo vrijednost zbog navodnog nedostatka i da nije smanjen njegov vijek trajanja (stranica 46. odgovora na tužbu, list 266. spisa), što podrazumijeva i osporavanje smanjenja vrijednosti zbog, kao što to tvrdi tuženik, već instaliranog ažuriranja softvera (stranica 15. tuženikova podneska od 14. srpnja 2022., list 785. spisa), pri čemu sucu pojedincu nadležnom za ovaj predmet nije poznat nijedan slučaj u kojem bi proizvođač priznao negativne učinke promjene konfiguracije upravljačkog sustava vozila radi otklanjanja nezakonitosti vozila koje navodi tužitelj, tako da se i u svrhu njihova utvrđivanja, koji se moraju uzeti u obzir pri izračunu razlike u imovini, moraju eventualno pribaviti vrlo skupa vještačenja.

Ako teret dokazivanja snosi podnositelj zahtjeva, u skladu s njemačkim građanskim postupovnim pravom potonji predjmljuje trošak vještačenja koja treba pribaviti, što tužitelj koji nije ugovorio odgovarajuće osiguranje troškova pravne zaštite u pravilu ne može, barem ne jednostavno, osigurati. Čak i ako bi podnositelj zahtjeva koji nema osiguranje troškova pravne zaštite mogao predjmiti potrebno vještačenje, moguće je da će to neće učiniti, uz obrazloženje da se to „ne isplati” jer eventualna dodatna naknada koja se može dobiti nije toliko velika da bi se s obzirom na postupovne rizike (rizik od potpune ili djelomične nemogućnosti dokazivanja) isplatio rizik od predjmljivanja troškova vještačenja u najmanje četveroznamenkastom iznosu u eurima. To je osobito slučaj s obzirom na sudsku praksu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) prema kojoj dodatna naknada koja se treba primiti iznosi najviše 10 % **[orig. str. 12.]** kupovne cijene, što odgovara razlici između 15 % kupovne cijene (gornja granica) i 5 % kupovne cijene (donja granica). Postoji bojazan da će velik broj kupaca vozila koja ne udovoljavaju zahtjevima prava Europske unije u pogledu emisija ispušnih plinova i sustava kontrole emisija zbog troškova jednostavno odustati od zahtjeva za potpunu naknadu smanjenja imovine, na koju prema navodima Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) imaju pravo, odnosno da se neće prikupiti dokazi koji su za to potrebni, što se u konačnici pokazuje istim.

Taj se problem jednostavno izbjegava u slučaju procjene prava kupca na naknadu troškova kupnje, ovisno o slučaju uz oduzimanje vrijednosti ostvarenih koristi te prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju.

Osim toga, ovo vijeće smatra da u slučaju dodjeljivanja isključivo prava na naknadu samo razlike u imovini čiji iznos treba odrediti samo procjenom razlike u imovini, koja se ne utvrđuje na pouzdan način, postoji opasnost da kupac zbog nedostatnih mogućnosti utvrđivanja u konačnici ne primi odgovarajuću naknadu štete.

Ako se, kao što to smatra Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) uzima u obzir, kao mjerodavan za izračun razlike u imovini, trenutak sklapanja ugovora, u krajnjem slučaju može se dogoditi da se vozilo kupca u roku od mjesec dana od njegove kupnje isključi iz prometa, zbog čega više neće dobiti naknadu štete u gotovo stopostotnom iznosu kupovne cijene, nego samo znatno manju naknadu, odnosno u skladu sa sudskom praksom Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) (presuda od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21) najviše u iznosu od 15 % kupovne cijene. Čak su i manje ekstremni slučajevi „pogrešne procjene”, zbog koje kupac ne primi stvarno primjerenu naknadu štete, u potpunosti mogući i zabrinjavajući.

Iako vjerojatno ne tako ekstremno kao u prethodnom slučaju navedenom kao primjer, nedovoljna naknada moguća je čak i ako se u obzir uzme trenutak posljednje rasprave o činjenicama. Naime, također se može dogoditi da se vozilo kupca isključi iz prometa u roku od mjesec dana nakon posljednje rasprave o činjenicama, tako da smanjenje njegove imovine bude veće od onoga koje je procijenjeno u trenutku posljednje rasprave; to osobito vrijedi u slučaju da se naknada štete treba ograničiti na 15 % kupovne cijene. I u tom su pogledu drugi slučajevi pogrešne procjene, uz neodgovarajuću naknadu kupcu vozila koja iz toga proizlazi, gotovo neograničeno mogući i zabrinjavajući. **[orig. str. 13.]**

Kao što to već proizlazi iz prethodno navedenog, ovo vijeće dvoji osobito o navodima Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) u vezi s gornjom granicom štete koju treba procijeniti, a koja bi trebala iznositi 15 % kupovne cijene: ovom vijeću čini se u potpunosti očitim da se dijelu kupaca vozila koja su u suprotnosti s europskim zakonodavstvom o emisijama takvim ograničavanjem prava na naknadu štete, na način koji je u suprotnosti sa zahtjevima prava Europske unije, onemogućuje da dobiju odgovarajuću naknadu štete zbog toga što je njihova stvarna šteta veća od 15 % kupovne cijene. Prema mišljenju ovog vijeća ništa ne upućuje na to da bi se razlika u imovini nužno trebala ograničiti na taj udio u kupovnoj cijeni (prethodno navedena presuda Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), t. 73. i 75.).

Zbog prethodno navedenih razloga ovo vijeće također smatra da je barem moguće da se, posve neovisno o gornjoj granici iznosa od 15 % kupovne cijene, čija se naknada može zahtijevati, dijelu kupaca vozila koja su u suprotnosti s europskim zakonodavstvom o emisijama takvim ograničavanjem prava na naknadu štete na

iznos za koji je kupac, s obzirom na rizike povezane sa zabranjenim poremećajnim uređajem, preskupo kupio vozilo (vidjeti presudu Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 26. lipnja 2023., predmet Via ZR 335/21, t. 40.), na način koji je u suprotnosti sa zahtjevima prava Europske unije, onemogućuje da dobiju odgovarajuću naknadu štete zbog toga što je njihova stvarna šteta veća od tog iznosa.

Rizik od moguće nedovoljne naknade koji postoji s obzirom na prethodno navedeno može se jednostavno izbjeći priznavanjem prava kupca da od proizvođača vozila koje ne udovoljava zahtjevima prava Unije zahtijeva, ako to želi, da mu nadoknadi troškove kupnje tog vozila, ovisno o slučaju uz prijenos vlasništva nad vozilom i njegovu predaju te uzimajući u obzir vrijednost eventualnih drugih koristi ostvarenih kupnjom vozila.

Prema tome, ovo vijeće dvoji o tome je li u skladu s pravom Europske unije ograničavanje prava kupca vozila koje nije u skladu sa zahtjevima prava Unije na naknadu štete od njegova proizvođača koji je povrijedio odredbe Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. na naknadu razlike u imovini, čiji iznos treba utvrditi, osobito ako je Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) u svojoj prethodno navedenoj presudi od 26. lipnja 2023. (predmet Via ZR 335/21) [**orig. str. 14.**] utvrdio gornju granicu razlike koju u tom pogledu treba naknaditi. Međutim, o tome treba na temelju članka 267. UFEU-a odlučiti Sud Europske unije, a ne ovo vijeće.

Ovo vijeće također ne može na temelju vlastite nadležnosti u vezi s člankom 267. UFEU-a ocjenjivati u kojoj se mjeri i zaštitom potrošača, s obzirom na to da je tužitelj prema trenutačnom stanju postupka potrošač, na temelju prava Unije zabranjuje ograničavanje prava kupca vozila koje ne udovoljava zahtjevima prava Europske unije na naknadu razlike u imovini koja proizlazi iz štetne kupnje.

3.

Stoga ovo vijeće smatra da je na temelju članka 267. UFEU-a Sudu Europske unije potrebno uputiti 10. – 13. pitanje navedeno u izreci ovog rješenja, pozivajući ga da o njima odluči.

Naime, o odgovoru na njih ovisi ispitivanje i rješavanje predmetnog spora. Tužitelj zahtijeva naknadu kupovne cijene u zamjenu za naknadu koristi koja mu se prema sadržaju prava Europske unije, kako ga tumači Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud), ne može priznati na temelju članka 823. stavka 2. BGB-a. Tužitelju stoga valja priznati ono što zahtijeva isključivo ako, barem u njegovu slučaju, na najmanje jedno od 10. – 13. pitanja navedenog u izreci ovog rješenja treba odgovoriti potvrdno, dok mu se u suprotnom ni u kojem slučaju ne može priznati ono što traži. U slučaju potvrdnog odgovora na 12., a eventualno i 13. pitanje u njegovu slučaju, pravo koje mu treba priznati i dalje se umanjuje u skladu sa sudskom praksom Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud). Naime, nakon ponovnog preispitivanja u svakom slučaju ne postoji dovoljno indicija o

tuženikovo namjernoj povredi prava, uzimajući u obzir tuženikove argumente priopćene u rješenju ovog vijeća od 26. travnja 2023. i proturječne učinke sklopova o kojima je riječ u ovom slučaju na različite vrste emisija vozila, koji su priopćeni u rješenju ovog vijeća od 26. travnja 2023. Ti proturječni učinci nastaju osobito i zbog regulatora otvaranja i zatvaranja zaslona hladnjaka te posljedičnog utjecaja na hlađenje motora.

[orig. str. 15.]

[potpisi]

RADNI DOKUMENT